

ALGEMEEN BESTUUR

Vergadering d.d.: 13 maart 2019 Agendapunt: 14
Betreft: Besluitvormend Programma: 2. Voldoende en gezond water
Portefeuillehouder: Alma
Route: DB-AB

Onderwerp

Uitvoeringskrediet gebiedsinrichting Zuidelijk Westerkwartier

Bijlagen

1. Financiële onderbouwingen

HET ALGEMEEN BESTUUR BESLUIT:

1. Een uitvoeringskrediet van € 17.668.536,- beschikbaar te stellen voor de realisatie van de gebiedsinrichting Zuidelijk Westerkwartier.
-

Inleiding

In opdracht van de provincie Groningen en waterschap Noorderzijvest wordt er gewerkt aan de realisatie van een waterbergingsgebied in De Drie Polders, Polder de Dijken-Bakkerom en Dwarsdiep met daarbij de optimalisatie van de Lettelberterbergboezem en de polders uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW landbouw polders). Dit project wordt aangeduid als 'Gebiedsinrichting Zuidelijk Westerkwartier' (ZWK). Er is in hoge mate bestuurlijk commitment met betrekking tot de realisatie van dit project. Op voorhand zijn met de betrokken partijen sluitende afspraken gemaakt over de financiering en de voortgang van het project (zie Risico's & Kanttekeningen). Over de gebiedsinrichting heeft besluitvorming plaatsgevonden doormiddel van het voorbereidingskrediet van 20 december 2017 en de inrichtingsplannen van 19 september 2018. Het voorbereidingskrediet is beschikbaar gesteld voor de nadere analyse, zoals sonderingsonderzoeken voor het ZWK. Dit is gebruikt om te komen tot een plan van aanpak, het maken van ontwerpen en het opstellen van kostenramingen en uitvoeringscontracten.

De versterking van een aantal regionale keringen wordt meegenomen in de aanpak voor het Zuidelijk Westerkwartier (werk-met-werk) waarvoor een afzonderlijke kredietaanvraag volgt.

De inrichting van het gebied is voorzien in 2019/2020 met uitzondering van het beekstelsysteem Dwarsdiep. Voor het Dwarsdiep is meer tijd nodig om met grondeigenaren tot overeenstemming te komen, wel lopen de voorbereidingen door. Hierdoor is realisatie van het beekstelsysteem Dwarsdiep voorzien in 2022. De aanvraag voor dit uitvoeringskrediet wordt in de tweede helft van 2020 aan u voorgelegd.

Voorliggende kredietaanvraag omvat o.a. de volgende werkzaamheden:

- Inrichting van de waterbergingsgebieden De Drie Polders en De Dijken-Bakkerom.
- Realisatie van kunstwerken en kaden aldaar.
- Uitvoeringsbegeleiding van de werkzaamheden.

Beoogd effect

Realisatie van de water- (Droge Voeten 2050) en natuuropgaven (Kader-Richtlijn-Water) binnen de gebiedsinrichting Zuidelijk Westerkwartier.

Argumenten.

1.1 Alle andere Droge Voeten 2050 maatregelen en de versterkingsopgave regionale keringen zijn gebaseerd op waterberging in het Zuidelijk Westerkwartier. De drie waterbergingsgebieden in het Zuidelijk Westerkwartier maken onderdeel uit van het door het AB vastgestelde maatregelenpakket op basis van de maatregelenstudie Droge Voeten 2050. Dat betekent dat alle andere voorgestelde Droge-Voeten-2050-maatregelen hier ook op afgestemd zijn. Dit samenhangend pakket aan watersysteemmaatregelen beoogt een maatgevende hoogwaterstand op de boezem die als uitgangspunt dient voor de versterkingsopgave van de regionale keringen in de derde schil van de Electraboezem. Op die manier voldoen wij aan de veiligheidsnormen voor de regionale keringen. Nu besluiten om geen uitvoeringskrediet beschikbaar te stellen leidt tot of vertraging dan wel uitstel van de realisatie van de waterbergingsgebieden. Geen waterberging gebieden in het Zuidelijk Westerkwartier leidt hoe dan ook tot hogere maatgevende waterstand op de boezem met de bijbehorende meerkosten in de vorm van bijvoorbeeld extra versterkingsopgave.

1.2 De waterhuishoudkundige maatregelen in de NBW polders verbeteren de waterafvoer van de polders en ondersteunen daarmee de huidige functies (landbouw, wonen, natuur). De polders zijn door de hoge grond en oppervlaktewaterstanden kwetsbaar voor wateroverlast bij extreme neerslag. Door verbetering van de waterafvoer worden de situaties met teveel water zoveel mogelijk beperkt en wordt de kans op wateroverlast verkleind. De waterafvoer wordt verbeterd door: het vergroten van capaciteit van gemalen, het vergroten van te kleine duikers in hoofdwatergangen en het herprofilering van watergangen. Bij alle maatregelen worden deze klimaatbestendig (dus op de nieuwe maatgevende afvoer) gedimensioneerd.

1.3 Met de maatregelen werken we aan optimalisatie van een bestaande waterberging en geven we uitvoering aan KRW-opgaven. Door optimalisatie van de Lettelberterbergboezem wordt een toekomstbestendig en goed werkend bergingsgebied gerealiseerd. Het betreft nu een bergingsgebied dat kan worden ingezet bij jaarlijks optredende neerslagpieken. Door optimalisatie van de inlaatvoorziening worden de sturingsmogelijkheden vergroot en kan de waterberging ook bij extreme weersomstandigheden op het gewenste moment volledig worden ingezet.

1.4 Samenwerking tussen waterschap Noorderzijlvest en provincie Groningen zorgt voor 'werk-met-werk' en verlaging van de uitvoeringskosten. Het project wordt samen met de provincie Groningen uitgevoerd, waardoor natuur- en wateropgaven gecombineerd worden met o.a. landbouwstructuurverbetering, recreatie, landschapsherstel en leefbaarheid. Provinciale Staten van Groningen hebben de ambitie uitgesproken dat het natuurnetwerk in 2027 moet zijn gerealiseerd. In het ZWK moet nog een groot deel van het natuurnetwerk gerealiseerd worden. In combinatie met de ZWK opgaven in het kader van de KRW, NBW en Droge Voeten 2050, biedt dit mogelijkheden om werk-met-werk te maken en procedures te combineren waardoor de uitvoeringskosten worden beperkt.

Risico's & Kanttekeningen

1.1 Er is sprake van een mogelijke afwijking van het oorspronkelijke plan door samenwerking met gemeente Westerkwartier, waardoor financiële voordelen kunnen worden behaald. Vanuit de inrichtingsplannen was er geen koppelkans voorzien ten aanzien van de integratie van de kade in de Dijkweg te Boerakker. De gemeente Westerkwartier is bereid om de Dijkweg te integreren tot regionale kering en hierin te participeren. Vanuit het project wordt dit werk uitgevoerd waarbij voordelen zoals landschappelijke inrichting, ontwatering en financiële voordelen tot de mogelijkheden horen. De Dijkweg wordt zo aangepast dat het aan de waterveiligheidseisen voldoet.

1.2 Vanwege onzekerheden ten aanzien van de te bouwen kaden is gekozen voor een kortere zichtperiode. Er is gestart met het onderzoek naar de bodemopbouw middels sonderingen nadat het voorbereidingskrediet is toegekend en de gronden beschikbaar waren. Het onderzoek heeft

uitgevoerd dat de kaden een hoogte moeten krijgen van maximaal 2.75 meter ten opzichte van het maaiveld als wordt gekozen voor de zichtperiode van 50 jaar. In de communicatie naar het gebied is altijd aangegeven dat de kaden maximale hoogte van 1.50 meter ten opzichte van het maaiveld krijgen. Door ervaring uit eerdere projecten is gekozen voor een kortere zichtperiode, willen de kaden aan de normen blijven voldoen kan tussentijdse ophoging noodzakelijk zijn. De combinatie van een kortere zichtperiode en cyclisch versterken heeft een positieve uitstraling naar de omgeving en is gunstig voor de projectkosten.

1.3 Door het parallel schakelen voor het Provinciaal Inpassingsplan (PIP), de ontgrondingsvergunning en de aanbesteding is er kans op vertraging. De aanpak is erop gericht zoveel mogelijk activiteiten parallel aan elkaar uit te voeren. De planning is hierdoor krap en dit geeft extra risico op vertraging. Uit een analyse blijkt dat de kans dat de planning wordt gehaald reëel is. In de periode tot en met gunning is er een hoofdrisico. De PIP/Ontgrondingsprocedure en de aanbesteding lopen gelijktijdig, waarbij een wijziging in het ene spoor kan leiden tot een vertraging in het andere spoor. Dit zorgt in voorkomende gevallen voor extra complicaties. Daarom is er voor gunning een go/no-go moment ingebouwd om op basis van de zienswijzen en de vragen vanuit de inschrijvende partijen te beoordelen of de planning haalbaar is. Zo wordt voorkomen dat er contractuele verplichtingen met een opdrachtnemer worden aangegaan, terwijl (significante) wijzigingen in het PIP tot contractaanpassingen na gunning zouden leiden (met alle financiële en planning technische gevolgen van dien). Indien de inschatting is dat de kans op een beroep gering is, zal worden vastgehouden aan de planning en overgegaan worden tot gunning. De termijn voor het indienen van de zienswijzen op de procedures is op 26 februari verstreken. Er zijn 3 zienswijzen ingediend en vervolgens beoordeeld op de impact op de planning van het project. De inschatting is dat de zienswijzen geen invloed hebben op de planning van het project.

1.4 De uitvoeringsrisico's zijn voor de opdrachtgevers. De provincie Groningen en waterschap Noorderzijlvest werken samen aan dit project. Er wordt gewerkt met een uitgebreid risicodossier waarin beheersmaatregelen zijn opgenomen. Tevens zijn er sluitende afspraken gemaakt met de provincie over de verdeling van de risico's en de beheersmaatregelen. De grootste restrisico's hebben betrekking op onverwachte elementen in de ondergrond die kunnen worden aangetroffen tijdens graafwerkzaamheden. Hierbij valt te denken aan omstandigheden die niet te voorzien zijn, zoals archeologische vondsten, niet gesprongen explosieven, kabels en leidingen, vervuiling, etc. Hiervoor is in de raming gewerkt met een risicoreservering, waarbij de risico's binnen de gestelde normen op geld zijn gewaardeerd.

1.5 EU-POP subsidie aanvragen zijn ingediend. Voor cofinanciering van de twee waterbergingsgebieden Polder De Dijken-Bakkerom en De Drie Polders zijn er aanvragen gedaan door de provincie Groningen vanuit de EU -POP. Voor het gebied De Drie Polders (biodiversiteit) wordt max. € 4,- miljoen aangevraagd. Voor de compartimenteringstuwen aangevuld met het inlaatkunstwerk bij De Drie Polders (klimaat en water) wordt er max. € 3.8 miljoen (50% subsidie geeft € 1,9 miljoen bijdrage) aangevraagd. De verwachting is dat beide aanvragen hoog zullen scoren, maar bij gedeeltelijke toekenning zal voor klimaat en water een aanvullend krediet worden aangevraagd. Er is al subsidie verstrekt van € 2,8 miljoen voor Polder De Dijken-Bakkerom.

1.6 Toename van directe en indirecte bouwkosten. De bouwkosten voor civieltechnische, werktuigbouwkundige, elektrotechnische werkzaamheden zijn afgelopen jaren fors toegenomen ten opzichte van vergelijkbare projecten. Landelijk stijgen grondstof-, personeels- en materiaaltarieven. Een ander bijkomend nadeel is dat landelijk het aantal Grond, Weg en Waterbouw aannemers en toeleveranciers krimpt terwijl de vraag toeneemt. De indirecte bouwkosten zijn veel hoger dan voorzien, kosten voor directie en toezicht zijn fors hoger, bouwleges en aansluitkosten nutsvoorzieningen zijn te laag gebleken. In de krediet aanvraag is ook een fors bedrag opgenomen voor onvoorziene risico's, door gedegen ontwerpkeuzes in samenspraak met de omgeving is de

verwachting dat deze reservering niet geheel hoeft te worden aangesproken. Als de aanbesteding substantieel lager uitvalt dan wordt er bij de eerstvolgende Q-rapportage het krediet verlaagd.

Financiën

Reeds verstrekt voorbereidingskrediet in AB besluit d.d. 30-11-2016, AB besluit d.d. 22-03-2017 en AB besluit d.d. 20-12-2017: € 2.713.450,-

Kosten bruto	€ 2.713.450,-
Subsidie	€ 0,-
Kosten netto	€ 2.713.450,-

Aan te vragen uitvoeringskrediet € 17.668.536,-

Kosten bruto	€ 17.668.536,-
Subsidie	€ 0,-
Kosten netto	€ 17.668.536,-

Totaal krediet € 20.381.986,-

Het aandeel voor het waterschap in de uitvoeringskosten (overeenkomst kosten verdeling AB besluit dec 2017) bedraagt € 15.971.615,-.

Kostenspecificatie:

Kosten derden	€ 15.971.615,-
Te activeren uren	€ 1.187.766,-
Te activeren rente	€ 509.155,-
Totaal krediet	€ 17.688.536,-

Zie bijlage 1.1 voor verdere toelichting.

Commissie Bodemdaling

Het waterschap is op dit moment in onderhandeling met de Commissie Bodemdaling over een bijdrage vanuit deze commissie. Hierover wordt u in de zomer van 2019 nader geïnformeerd.

Dekking

In het Jaarplan 2019 inclusief meerjarige doorkijk 2020-2022 is voor de gebiedsinrichting Zuidelijk Westerkwartier een totaal bedrag geraamd van € 16.233.800,-. Dit is inclusief € 6.307.200 voor het deelgebied Dwarsdiep. Hierdoor resteert voor de overige deelprojecten € 9.991.600,-, zie bijlage 1.2 voor de verdeling. Hieruit blijkt een dekkingstekort van € 5.980.015,-. Aanvullende dekking dient, na goedkeuring van dit voorstel door het AB, opgevoerd te worden in het Jaarplan 2020 inclusief de meerjarige doorkijk.

Kapitaallast krediet.

Uitgaande van een uitvoeringskrediet van € 17.668.536,- zullen de hieruit voorvloeiende kapitaallasten ca. € 1.050.000,- bedragen in het eerste jaar na realisatie. Daarbij wordt rekening gehouden met een rekenrente van 2% en een gemiddelde afschrijvingstermijn van 25 jaar.

Te activeren uren.

De interne uren zijn voor dit project geraamd op 17.214 uur. In dit krediet activeren we deze interne uren tegen een tarief van € 69,- per uur. Voor in totaal circa €1.200.000,- verspreid over de periode 2019-2021.

Bestedingsritme.

De kosten voor de voorliggende kredietaanvraag worden uitgaande van de huidige planning besteed in de jaren 2019 tot 2021. Zie bijlage 1.3.

De raming is op basis van het SSK-model (Standaard Systematiek voor Kostenramingen).

Dit is een reguliere methode, hierin wordt rekening gehouden met prijzen en bandbreedtes. De ramingen zijn opgesteld door het Projectbureau Zuidelijk Westerkwartier. Dit bureau is een samenwerking van Antea Group, Arcadis, RoyalHaskoningDHV, Sweco en Witteveen+Bos, met Prolander als uitvoeringsorganisatie. Op de uitkomsten van het door het projectbureau gemaakte SSK is door een onafhankelijke ingenieurs bureau een review gehouden. Hieruit zijn geen significante verschillen geconstateerd.

Afspraak gemaakt op kostenverdeling conform besluit AB op 20 december 2017.

Er is overeenstemming met de provincie Groningen over de scope, financiering en uitgangspunten voor de realisatie. Er is in hoge mate bestuurlijk commitment met betrekking tot de realisatie van dit project. Om te voorkomen dat er achteraf discussie gaat ontstaan over gemaakte kosten en om snelheid in de uitvoering van het project te houden, is met de partijen een afspraak gemaakt door middel van een kostentoedeling.

Communicatie

Waterschap Noorderzijlvest is samen met de provincie Groningen leidend in de communicatie over de gebiedsopgave. In samenspraak met de provincie Groningen, Prolander en de gebiedspartners is een strategisch communicatieplan opgesteld. Doel van de communicatie is begrip en draagvlak creëren voor de gebiedsopgave. In het projectbureau is er in samenspraak met de werkgroep communicatie continue aandacht voor de volgende communicatieactiviteiten:

- Afstemmen met de gebiedspartners in de adviserende Gebiedscommissie ZWK (5x per jaar).
- Continue aandacht hebben voor de omgeving door onder andere overleggen met vertegenwoordiging van omgeving, natuurorganisaties en landbouw, open toegankelijke informatieavonden en keukentafelgesprekken met in- en omwonenden gebied.
- Waar mogelijk participatie van het gebied in de totstandkoming van de plannen.
- Inrichten projectbureau met mogelijkheden voor ontvangst van groepen, inloop van inwoners uit het gebied en uitvalsbasis voor excursies in het gebied.
- Centraal beheren van klachtenmanagement
- Inrichten en up-to-date houden website www.zuidelijkwesterkwartier.nl
- Uitgeven nieuwsbrief met statusupdates van het project (maandelijks)
- Continue plaatsen uitingen op social media
- Uitvoeren evaluatie naar tevredenheid stakeholders (2x per jaar)

Het AB ontvangt informatie rondom besluitvorming, op periodieke basis via de portefeuillehouder en tijdens excursies. Ook is de nieuwsbrief van het project beschikbaar voor bestuursleden. Medewerkers krijgen informatie via Aquanet, de nieuwsbrief en een lunchlezing.

Uitvoering

De uitvoering van de werkzaamheden voor de gebiedsinrichting Zuidelijk Westerkwartier is neergelegd bij Prolander, de uitvoeringsorganisatie van de provincie Groningen. Zoals uit de 'lessons learned' van de aanleg van het bergingsgebied "De Onlanden" naar voren is gekomen, is een goede

projectbeheersing vanuit het waterschap essentieel. De projectstructuur is hierop ingericht. Belangrijk onderdeel in deze structuur is het projectleidersoverleg waarin de projectleiders van provincie Groningen, waterschap Noorderzijlvest en Prolander zeer regelmatig afstemming hebben en gezamenlijk de dagelijkse aansturing van het project borgen.

Door middel van een bestek wordt de resultaatverplichting voor de uitvoerende partij vastgelegd. Naast een detail beschrijving van de aan te leggen maatregelen, wordt hierin ook sturing gegeven aan de wijze waarop de uitvoering dient te verlopen. Hierbij moet gedacht worden aan uitvoeringsperioden, aan- en afvoerroutes, werktijden, stopmomenten en andere activiteiten rondom het plangebied

Beheer en onderhoud

Het waterschap is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de kunstwerken. Voor inzet van de waterbergingen wordt een inzetprotocol opgesteld. De verwachting is dat er waterlopen zullen verdwijnen als gevolg van de inrichting. Hierdoor is per saldo de (financiële) impact op beheer en onderhoud minimaal.

Mijlpalen

De mijlpalen van het project na een positief besluit van het AB zijn hieronder weergegeven:

Mijlpaal	Beschrijving	Deterministisch (<i>geen rekening houdend met risico's en onzekerheden</i>)
1	Vorbereidingskrediet	(Reeds gehaald) 20-12-2017
	Vaststellen ontwerp PIP/MER door GS	(Reeds gehaald) 24-05-2018
3	Vaststellen inrichtingsplan door AB	(Reeds gehaald) 09-2018
4	Vaststellen inrichtingsplan door GS	(Reeds gehaald) 10-2018
5	Vaststellen PIP door Provinciale Staten	(Reeds gehaald) 18-12-2018
6	PIP onherroepelijk (zonder beroep)	26-02-2019
7	Behandeling kredietaanvraag door AB	(Geagendeerd) 13-03-2019
8	Ontgrondingsvergunning onherroepelijk (zonder beroep)	05-2019
9	Aanbesteding	05-2019
10	Publicatie bestek	22-05-2019
11	Vaststelling peilbesluiten en vergunningen	10-07-2019
12	Inschrijving	17-07-2019
13	Voorgenomen gunning	31-07-2019
14	Gunning	21-08-2019
15	Start uitvoeringswerkzaamheden	08-2019
16	Waterbergingsgebieden inzetbaar	31-12-2020
17	Administratieve afronding, einde project	08-2021

Terugkoppel moment AB

Tijdens een informatieve AB-vergadering in de zomer van 2019 zal het AB geïnformeerd worden over de voortgang van het project.